

in is ontdekt,
wysheidschat
ekkingen der
edeneerkunst,
o précaire ge-

adden van het
rie, nog reeds.

euwsche theo-
een allegaartje
t", die met de
verband staan
sbegeerte, een
rouwbaarheid
naar het toe-
nogen hij het
en van weten-
envoeging van
-systematische
weten zij niet.

inus over de
en we als een
stendom, naar
e wysbegeerte
n van Calvijn

in den bloe-

ndreas Hy-
die een „gave
rneele befoe-

hij waardeert
tot verklaring
n ymus Z an-
een onderdel
toteles in den
Mozes' schep-
s, — die een
eft, waarin hij
nst een plaats
allen een stap
lijk onderzoek
ogens vindt ge-
reekt het mate-
wijsgeerige be-

che calvinisme
niet vervuld,
kkeling dood-
scholasticisme,
ide ongeloofs-
te overvies-

e slotommen,
kort overzicht
zou ook geens-
zoude kracht
cken. We laten
volgen, die fr-
eschrift geeft:

ovenstaande de
Toorenbergen
lagen.
en in canonieke
hadden — ik
dat ze wel mee

epen tegen het
ritische revisie,
et „per omnia“
len.

i en Curatoren
waren en uit
Calvinisten gin-
ten in Augustus
engezet, wel in
gingen, maar in
lvinisme door-

alacüs o.s. met
oen hun vooris
voudig" genoeg
ocumenten aan
mde opstelden:
n 30. het alleen
„verboden

asstoeten liet ik
in, waarop hij
orjaagd worden;
burchtslot.

mijn gedachten
s buiten de ont-
st, en door een
m, hoe al wel
lei door hem
the verhouding
de voorstelling
ing is gehouden
waarin dit ge-

per de belang-
gemeen verbe-

F. L. Rutgers
Kuyper, De

gelen en de kerk in een toestand van onttaarding
te brengen, die een nieuwe reformatie in de 19de
eeuw noodzakelijk maakt.

Had Trötsch dus het recht het calvinisme te
noemen een „onwijsgeerige theologie“?

Op deze vraag heeft Prof. W. J. Aalders („Ge-
wijde Synthese“) geantwoord: „Wanneer Trötsch
de stelling, dat het Calvinisme een „unphilosophi-
sche Theologie“ is, toelicht, doet hij dit op een
wijze, die niet strookt met de werkelijkheid, tenzij
men filosofie met theologie verward. Veeleer is
de dogmatiek juist in hare gereformeerde opvatting
de magistrale poging om den inhoud
van het geloof als een groote concep-
tie van de betrekking tusschen God en
de zielen in deze de geheele schepping,
zoals zij in den God-mensch gereali-
seerd is, te zien en te doen zien“.

B. W.

LITERATUUR EN KUNST.

Da Costa's Paaschzangen.

De aangenomen gewoonte getrouw, onderbreken
we deze week de loopende artikelenreeks, om ook
deze rubriek te doen spreken van de groote heils-
feiten, waarbij thans de gansche christenheid in
dankbare aanbidding stilstaat, Christus' verzoenend
sterven en Zijn glorieuze verrijzenis.

Uit de overweldigende veelheid van grootere en
kleinere gedichten of proza-meditaties, die de lite-
ratuur van alle tijden over deze geschiedenis kent,
kies ik ditmaal de „Paaschzangen“ van den chris-
tendichter bij uitnemendheid, Isaac da Costa.

Meer dan iemand anders misschien was hij de
man, wiens hart hier tot spreken en getuigen drong,
omdat hij, Jood van geboorte en opgevoed in de
Joodsche tradities, zooveel te dieper gevoelde, juist
door de tegenstelling, den rijkdom, dien hij had
leeren vinden. Tusschen den Joodschen Christus-
haat van vroeger en z'n knielen aan den voet
van 't kruis daarna, lag zoo ontzettend veel: ziele-
strijd en zielevrede, besef van zonde-schuld en zeker-
heid van zonden-verzoening, troosteloze donker-
heid en stralend genade-licht, dat hij wel in 't bij-
zonder de man was, die roemen kon in het kruis
van Christus.

In het luisteren naar zijn hoog-gestemde zangen
moge voor ons een Paasch-zegen liggen!

De eerste der 5 paaschzangen is die over „Het
Kruis“:

O! Hoe duister, hoe ontzettend,
zielverscheurend, hartverpletend
was dat schrikverwekkend uur,
toen het vlekloos Lam geslacht werd,
en de losprijs aangebracht werd
der gevallen creatuur!

aldus luidt de aanhef.

En als de dichter dan in een aantal volgende
strophes gansch den lijdensweg van Christus heeft
beschouwd, van Gethsemané tot den via dolorosa,
vervolgt hij:

POPULAIR WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN.

Misdadigheid en toerekenbaarheid.

V.

In mijn vorige artikel heb ik enkele gevallen
besproken, waarbij door het psychiatrisch onder-
zoek werd uitgemaakt, dat personen, die een mis-
daad hadden begaan, verkeerden in een toestand
van gestoorde geestvermogens en daardoor niet toe-
rekenbaar geacht konden worden, en niet gestraft
mochten worden.

Thans wil ik in mijn laatste artikel enkele voor-
beelden noemen, om aan te toonen, dat er personen
zijn, die in 't algemeen een vreemden indruk ma-
ken, door de familie of de omgeving als abnormaal
worden beschouwd, en wel eens ontoerekenbaar
worden geacht, terwijl bij nauwkeurig geneeskun-
dig onderzoek blijkt, dat zulke personen wel dege-
lijk verantwoordelijk gesteld moeten worden voor
hun daden.

Laat ik beginnen met een geval van een man,
die wegens herhaalde oplichterijen terecht stond;
onder het aannemen van valse namen had hij
geld geleend en in hotels gelogeerd, zonder de
rekeningen te betalen. Deze misdrijven waren op
zichzelf niets bijzonders, omdat ze telkens in dezen
vorm voorkomen. Maar deze man beweerde, zich
van sommige dingen, waarvan hij beschuldigd was,
niets te kunnen herinneren en bovendien maakte
hij een vreemden indruk en was kort te voren
wegens een zenuwaandoening verpleegd. Bij het
onderzoek van zijn levensloop bleek, dat hij van
alles en nog wat bij de hand gehad had, maar
nergens constant bij blijven kon; hij had novellen
geschreven, journalistiek werk verricht, had op
politië gebied telkens een rol willen spelen, had
tijdens den Transvaalschen oorlog een actie voor
Zuid-Afrika gevoerd, was in den wereldoorlog naar
München gegaan, om daar mee te doen aan een
revolutie; was gehuwd geweest, maar weer ge-
scheiden; had verschillende betrekkingen gehad,
waarbij hij na verloop van tijd wegbleef; had de
heele wereld doorgezwoven, was vaak zonder geld

Gij, aanschouwers uit den hoogen!
Engelscharen! dekt uwe oogen
voor die aartsverborgenheeden!
Wereld, hoort het met verschrikking!
Hooft het, zondaars, met verkwikking,
WIE dat alles heeft geleed!

Die Gekruiste, die Verwonde,
die tot vloek gemaakte en zonde
is de Temmer van de hel,
is de Vorst der hemelingen,
is de Schepper aller dingen,
is de God van Israël!

Na enkele strophes, die er op wijzen hoe hier
de oude profetieën in vervulling gaan en Christus'
jongeren daarvan de door smart verslagen getuigen
zijn, komt de eigenlijke kruiszing:

O! hoe duister, hoe ontzettend,
Zieldoordaavend, hartverpletend,
was dat schrikverwekkend uur,
dat den Zoon van God Zijn leven
voor 't behoud zag overgeven
der gevallen creatuur!

De aarde siddert, rotsen kraken,
dooden in hun graf ontwaken!
Jezus Christus geeft den geest!
En de voorhang van den tempel
scheurt in tweeën tot den drempel! —
De eerste schepping is geweest!

Golgotha, gij zaagt dat wonder!
't Licht der heerlijkheid gaat onder,
en het daglicht keert tot nacht!
Maar die nacht wordt weldra klaarheid,
al wat schaduw was, wordt waarheid!
't Is vervuld, het is volbracht!

Ja, volbracht zijn al de woorden,
die de Godspropheten hoorden!
Ja! vervuld is 't Recht der wet!
Onze woorden zijn verbonden,
onze zonden zijn verslonden,
en de slangenkop verplet!

In het kruis zal 'k eeuwig roemen!
En geen wet zal mij veroordelen;
Christus droeg den vloek voor mij!
Christus is voor mij gestorven
heeft gena voor mij verworven
'k ben van dood en zonde vrij!

Zalig, die in Hem gelooven!
O! bestraal ons hart van boven,
Geest der Waarheid! God van heil!
Dat mijn ziele zich verlieze,
(dit 's het deel dat ik verkiezel)
in die liefde zonder peil!

Looft, o Sion! prijst uw Heere!
De aarde luister, 't Lam ter eere
naar uw heilig psalmgebruich,
Looft Hem, die de hel verplette!
Looft Hem, die Zijn volk ontzette!
Looft uw Koning aan het kruis!

Men lette eens op de sterke stijging in deze
strophes, het aanzwellend lofaccoord, dat in de
felste tegenstelling juist z'n hoogtepunt bereikt:
looft uw koning aan het kruis.

op zak, en leefde dan van den eenen dag in den
anderen, kortom het was een avonturier van de
ergste soort.

Bij ons onderzoek erkende hij zelf, dat hij meer-
malen door oplichting de menschen benadeeld had,
en de feiten, die hij zich tegenover den rechter
niet herinnerde, bleek hij toch heel goed te weten
en hij zag zelf het verkeerde van zijn handelin-
gen in. Daarbij legde hij een groote slimheid en
listigheid aan den dag, gepaard met een groote
phantasie; hij kon zich buitengewoon geloofwaar-
dig voordoen en beschikte over een meer dan ge-
wone welbespraaktheid.

Overigens waren er bij dezen beklaagde geen
geestelijke stoornissen. Zijn verstandelijke ontwik-
keling was normaal. Uit de verschillende inlich-
tingen, die wij inwonnen, konden wij opmaken, dat
hij zijn betrekkingen kon waarnemen, en dat hij
dit ook goed deed; de zenuwaandoening, waarvoor
hij verpleegd was, was slechts van onbeteekenen-
den aard geweest. In zijn familie kwamen ook geen
gevallen van zenuw- of geestesziekten voor; wel
hadden zijn beide grootouders misbruik van alco-
hol gemaakt.

Dit laatste feit mag van eenige betekenis ge-
acht worden, daar we weten, dat juist alcoholisme
een factor kan zijn, die de degeneratie in de hand
werkt.

De eigenaardige psychische gesteldheid van dezen
man, met zijn zucht tot phantasie en avonturen,
met zijn neiging tot oplichten en bedriegen, moet
wel beschouwd worden als een uiting van dege-
neratie, van onttaarding, maar aan den anderen
kant waren er geen afwijkingen van dien aard,
dat hij ontoerekenbaar geacht moest worden, en
derhalve werd hij door den rechter gestraft.

Een ander voorbeeld, dat ik wil noemen, toont
duidelijk, welke ongunstige factoren er in het mi-
lieu gelegen zijn.

Een jonge man wil met behulp van een ander
diefstal plegen bij een alleenwonend persoon; hij
overvalt dezen, terwijl zijn makker het geld uit
de kast steelt; een brutale diefstal met geweld-
pleging.

Het is een van de kenmerkende eigenschappen
van Da Costa's dichtwerk, dat door tegenstellingen
of pendants de kracht van het bezongen onder-
werp wordt versterkt.

Heel duidelijk komt dit ook uit in den tweeden
en derden Paaschzang, over „De Rust in het graf“.
Slechts twee strophes bevat de eerste van deze
beide, maar te sterker komt daardoor de gedachte
naar voren:

A. op den zevenden der dagen heeft de Almachtige
[gerust
van den arbeid Zijner handen 't Was volbracht,

B. op den zevenden der dagen rustte Jezus in het graf
van den arbeid Zijner ziele, die Hij willend overgaf.
In de zwakheid van den kruisdood werkt een nieuwe
[Scheppingskracht:
't Is vervulling. 't Is verzoening. 't Is verlossing. —
't Is volbracht!

En deze overeenkomst: zevende der dagen, neemt
de dichter dan als uitgangspunt voor den derden
zang, om daar te komen langs de beschouwing,
dat de oude Sabbath is verbroken tot de slotsonn:

Versmelt, o zevende der dagen!
In d'Eersten dag van 't Nieuw Verbond.

Hoe duidelijk spiegelt zich in zulk een opzet
de in Da Costa's eigen ziel voltrokken tegenstelling:
Jood-Christen!

De vierde zang „De Opstanding“, een lang ge-
dicht van meer dan 20 strophes, heeft de dade-
lijk treffende eigenaardigheid, dat het laatste woord
van elke strofe is: „opgestaan“. De kern van alles,
die als zoodanig onmiddellijk duidelijk wordt!

Na een melodieuze getoonzette inleiding, dat alle
twijfel, bestrijding, donkerheid, „'t allerdonkerst uur
des lijdens“ in blijdschap zal overgaan: „want de
Heer is opgestaan“ komt het middengedeelte,
dat de opstandingsglorie beschrijft:

't Onvergankelijk Levenslicht
rees met gansch ontlekten luister
uit de smaadheid van 't gericht
uit der graven somberen kluis!
't Nachtuur is voorbijgegaan!
't Licht des Heils is opgestaan!

Hemelgans en gloed bestraalt
't graf, bezegeld door de Joden.
De Engelen Gods zijn neêrgejaald,
de aardsche wachters zijn gevloeden!
Beving grijpt de wereld aan:
onze Heer is opgestaan.

't Graf is ledig! nadert! ziet!
o door trouw gedreven vrouwen!
zoekt Hem bij de dooden niet,
dien geen doodsgeweld kon houden!
De Engelzelve kondt het aan:
dien gij zoekt, is opgestaan!

Kloek, teedre Magdaleen!
gij, gij mocht Hem 't eerst aanbidden!
Hoog bevoorrecht! spoedt heen!
meldt het in der broedren midden!
zegt vooral het Petrus aan,
dat zijn Heer is opgestaan!

Deze man wordt gearresteerd en aan een psy-
chiatrisch onderzoek onderworpen.

Nu blijkt, dat hij uit een zeer ongunstig milieu
afkomstig is. Hij is een onecht kind, wiens moeder
blind is, welke met bedelen heel wat geld verdient,
zooveel zelfs, dat deze jongen op school al over
vrij wat geld beschikte, snoepte en rookte, en door
de andere kinderen als een bijzonderheid werd
aangezien.

Moeder en kind waren beide zeer brutaal, de
vrouw leefde met andere mannen, en is later met
iemand gehuwd, die zich af en toe te buiten ging
aan sterken drank.

De jongen was opvliegend en driftig. Tusschen
hem en zijn stiefvader kwam het meermalen tot
vechtpartijen, waarbij hij eenmaal door zijn vader
met een mes gestoken is.

Het gezin leeft voornamelijk van de zeer ruime
„verdiensien“ van de moeder; de jongen leert er
bijna geheel op en is te lui om te werken. Hij
heeft enkele weken een betrekking gehad, waar-
uit hij weglep, omdat hij er geen zin in had, of
omdat hij elders meer geld wilde verdienen; een
tijdlang trachtte hij door een ongeregelde handel
aan den kost te komen.

Ge merkt dus, dat we hier te doen hebben
met iemand uit een zeer ongunstige omgeving, die
bij uitstek een opvoeding kreeg in de verkeerde
richting; als er iemand dus voorbeschikt zou zijn,
om misdadiger te worden, moet deze man het wel
zijn.

Behalve zijn psychische onevenwichtigheden, ver-
toonde hij ook enige lichamelijke degeneratie-
tekenen. Toch bleek bij verder onderzoek, dat hij
wel degelijk het verschil tusschen goed en kwaad
wist, dat hij inzag, dat hij verkeerd gedaan had.
Maar hij wilde zijn misdrijf goed praten en ver-
dedigen op grond van andere morele eigenschap-
pen. Hij ging er prat op, nooit zijn kameraden
te hebben bedrogen en zeide graag voor zijn moeder
geld te willen verdienen en dat hij daarom telkens
betere betrekkingen zocht. En zoo voerde hij het
geleedbrek zijner moeder aan als een motief voor
zijn poging tot diefstal.

Maar ook hij zal nog dees' dag
aan des Meesters voeten weenen,
dien hij schuld belijden mag,
die vergoing wil verleenēn!
Jezus neemt den boeking aan!
daartoe is Hij opgestaan!

O! op Emmaus pad te zaam
diep bedroefde wandelaren!
u, vereenigd in Zijn naam,
komt Hij-zelf de Schrift verklaren!
Welk een blijdschap grijpt u aan!
Ierels Heil is opgestaan!

Heilige schaar! geloof-ge nu?
Jezus zelve brengt u vrede!
Jezus ademt over u,
en Hij deelt Zijn Geest u mede!
't Is geen droom, geen ijde waan!
Hij is waarlijk opgestaan!

In het verdere gedeelte van dit gedicht is vooral merkwaardig, dat Da Costa hier ook weer komt op z'n meest geliefd thema: de wederkomst van Christus ten oordeel. In den reïfkring van Da Costa en zijn vrienden zag men met verlangen den dag der glorie van Christus tegemoet en de telkens terugkerende bede in Da Costa's gedichten is: „Kom, koning Jezus, kom, ja kom“.

Men weet, dat voor hem en de zijnen daaraan verbonden was de millennium-gedachte, de hoop op de „volzalige herleving van heel dees' aard“, als „een jongste den leeuw beheeren, de wolf zal met het lam verkeerēn en de Engelen Gods weer met den mensch“.

Ook aan het slot van dezen opstandingszang, die als vanzelf naar den dag der wederkomst verwijst, komt deze typeerende gedachte terug:

„Ja, de Heer is opgestaan!
Gods bazuinen zullen klinken!
de eerste dingen zijn vergaan
nieuwe heemlen zullen blinken!
Nieuwe tijden vangen aan!
God is scheppend opgestaan!

Het slot der Paaszangen — kan het wel anders hij zulk een hooge stemming — is een „Lofzang“, t is de uiting der dankbaarheid, die het besef der volkomen verlossing uit zonde-elende in 't hart van den christen rijzen doet.

Hallelujah! Lof zij het Lam!
die onze zonden op Zich nam!
Wiens bloed ons heeft geheild!
Die dood geweest is, en Hij leeft!
Die 't volk, dat Hij ontzondigd heeft,
in eeuwigheid beveiligd!

Den Koning op des Vaders troon
den Eerstgeborene uit de doon,
den Bloed- en Heilgotige!
der Vorsten Vorst, der Heeren Heer,
Zij heerschappij, en dank, en eer!
dat alle knie zich buige!

Lof zij het Lam, Gods Medgezel
uit Davids zaad, d'Immanuel!
God, in het vleesch verschenen!

Daar deze man zich van het verkeerde zijner handeling bewust was en er overigens geen teekenen van een geestelijke stoornis bij hem gevonden werden, werd hij toerekenbaar verklaard.

In een ander geval maakte een beklagde, die van heling beschuldigd was, den indruk een zeer geringe verstandelijke ontwikkeling te hebben; hij kon niet lezen of schrijven, was stil, toonde zich zeer teruggetrokken; in zijn manier van uitdrukken had hij iets zeer naïefs.

Op den eersten indruk afgaande, zou men kunnen meenen, dat deze man op grond van de gebrekkige ontwikkeling zijner verstandelijke vermogens ontoerekenbaar geacht moest worden.

Bij herhaalde besprekingen met hem en door het inwinnen van allerlei informaties bleek, dat deze man lang zoo dom niet was, als hij leek. Zijn gebrek aan schoolkennis kwam ten gevolge daarvan, dat hij in zijn jonge jaren met zijn ouders in een woonwagen had rondgereisd; hij had nooit eenig onderwijs genoten; maar des ondanks wist hij zich in het praktische leven goed te redden.

Hij had zich eenige jaren in den militairen dienst kunnen handhaven en verdiende daarna met het maken van bezems een behoorlijk loon, waarvan hij met zijn gezin kon leven. Als hij op reis moest, kon hij zichzelf best helpen zonder dat hij lezen kon; hij begreep heel goed, dat hij een derde-klasse-kaartje kreeg aan het loket, waar hij de meer eenvoudige menschen zag staan; met geld kon hij heel goed omgaan.

Ook hier werden geen ziekelijke stoornissen gevonden, zoodat er dus geen termen waren om dezen man zijn misdrijf niet toe te rekenen.

Nog een voorbeeld, waarmee ik de rij wil sluiten, betreft iemand, die reeds eenige malen wegens oplichting en bedriegerij gevangenisstraf had ondergaan.

In zijn familie waren gevallen van zenuwziekte, krankzinnigheid en alcoholmisbruik voorgekomen. In zijn jeugd maakte hij zelf op zijn omgeving soms een vreemden abnormalen indruk; hij was een geweldige grootspreker, die de onmogelijkste dingen vertelde, om zich daardoor grooter voor

In Hem, die wederkomen zal,
In Hem aanbidde 't gansch Heelal
Johovah, den Drieēnen!

Aanbidt den Vader in het Woord!
Aanbidt den Zoon, aan 't kruis doorboord!
Aanbidt den Geest uit beiden!
Van Zijn gemeenschap, Zijn genē,
Zijn liefde en trouw, Hallelujah!
zal ons geen schepsel scheiden.

Moge ook onze Paasch-viering in zulke lofaccoorden eindigen.

C. T.

ZENDING EN EVANGELISATIE.

Suriname.

Suriname is, evenzeer als b.v. Java, een bezitting van Nederland; en als Nederlanders hebben wij tegenover deze kolonie een ernstige en heilige roeping.

Men kan niet zeggen, dat wij, Nederlanders in het algemeen, en als Gereformeerde christenen in het bijzonder, die roeping getrouw hebben betracht. Wat weten wij van Suriname af? Hoogstens is ons bekend, dat de Broedergemeente aldaar gezegend zendingswerk verricht; en daarbij laten wij het. Maar daarbij mogen wij het niet laten.

Want het zendingswerk in Suriname verkeert in grooten nood.

Wij helpen naar alle kanten heen: Russen, Oostenrijkers, Hongaren, Duitschers e.a. Maar zullen, mogen wij dan Suriname, een Nederlandsche kolonie, vergeten? Zullen, mogen wij het zendingswerk daar ten onder laten gaan?

De Broedergemeente ontving tot dusver grooten steun uit Herrnhut; maar die tijd is natuurlijk voorbij. En nu zijn de inkomsten van de Broeders, hoofdzakelijk Duitschers, zoo enorm gedaald, dat het werk dreigt om te komen.

Zij zijn de eenige christenen, die in Suriname arbeiden. En zij hebben er veel zegen gehad. Men leze het bij Callenbach zoo keurig uitgegeven werk van Dr H. Weiss (Vier maanden in Suriname) er maar eens op na. In 1740 zijn de Broeders begonnen, om de hand der outferming uit te steken naar de slaven. Ook zijn zij doorgedrongen in de bosschen, en hebben de Boschnegers het Evangelie gebracht. Christelijke scholen werden opgericht, en verschillende arbeid der liefde ter hand genomen, met name de verpleging der slaven.

Duitschland kan onmogelijk dezen arbeid verzorgen. Moet hij nu worden opgegeven? Het tekort loopt van dag tot dag omhoog, en bedraagt vele duizenden gulden; aan het einde van dit jaar zal het, indien geen hulp geboden wordt, ruim f120.000 bedragen.

De d.g. samenwerkende zendingscorporaties uit de Herv. Kerk willen trachten f25.000 van dit tekort te dekken. Maar hebben wij als Gereformeerden ook niet hulp te bieden? Zeker, onze eigen zending vraagt inspanning van onze krachten; maar toch niet zoo, dat wij tegen deze zending

te doen dan hij was; hij loog zóó, „dat hij zelf geloofde, dat het waarheid was“, zoo werd me van hem verteld.

In zijn betrekkingen deed hij zijn werk naar behooren en met ijver, hij had een goed karakter. Later is hij in den handel gekomen en scheen vooral in den oorlogstijd met smokkelen nogal wat verdiend te hebben. De laatste jaren kwam hij herhaalde malen in aanraking met de justitie, meestal wegens oplichting; hij legde het daarbij buitengewoon slim aan, en stond bekend als een model-oplichter, die door zijn mooi praten er heel wat menschen in had laten loopen.

Ook nu weer had hij op valsche gronden bij verschillende menschen geld te leen gevraagd; ten slotte werd hij weer gearresteerd.

Deze beklagde, die een dergelijke droevige voor-geschiedenis had, toonde nu bij het onderzoek ook duidelijk zijn neiging tot grootspraak, een mooi voordoen van zichzelf, een zich beroemen op het feit, dat hij altijd zooveel geld heeft weggegeven om andere menschen te helpen; hij wilde zelfs door vrome praatjes den indruk vestigen van zeer godsdienstig te zijn.

Toen zijn mededeelingen gecontroleerd werden, bleek herhaaldelijk de onbetrouwbaarheid van wat hij vertelde. Daar deze man met al zijn gefingeerde verhalen en phantasieën steeds bedoelde, zichzelf te bevoorstellen en altijd bewust en met berekening zijn leugens verzon, mocht deze neiging niet als iets ziekeijks beschouwd worden, maar als een zeer versterkte uiting van algemeene verkeerde neigingen, die in het menschelijk hart aanwezig kunnen zijn.

Hij werd toerekenbaar verklaard, en wegens de herhalingen van zijn misdrijf zwaar gestraft.

Door bovenstaande voorbeelden heb ik getracht den lezer een beeld te geven van de taak van den psychiater, in zake het vraagstuk van de toerekenbaarheid.

Daaruit moge nog eens naar voren gehaald worden, dat de hedendaagsche psychiater in het algemeen op het standpunt staat, dat iemand, die een

kunnen zeggen: ga 'ten onder, want wij kunnen niet helpen?

Een klein comité, waarvan Idenburg, die als gouverneur van Suriname het werk der Broeders van nabij heeft gadeslagen, voorzitter is, heeft onder den indruk van dezen grooten nood en in het besef, dat ook wij als Gereformeerden niet achter mogen blijven, aan de kerkeraden een circulaire gericht, met het dringend verzoek voor deze Zending een collecte te houden, of een bijdrage te verleenēn.

Alle onze kerkeraden zullen gewillig een offer brengen, of liever, de gemeente in de gelegenheid stellen te offeren.

De zending der Broedergemeente is niet Gereformeed in kerkelijken zin, maar wel predikt zij het Evangelie der Schrift. Legge dan niet den kerkeraad de circulaire onbeantwoord ter zijde, en blijke uit onze daden, hoe wij door den Geest van Christus gedreven barmhartig weten te zijn.

J. D. WIELENGA.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

Een noodkreet.

Uit een klein vlugschriftje, uitgegeven door het Europeesch Centraal bureau tothetverleenēn van hulp aan noodlijdende kerken klinkt ons een ware noodkreet tegen.

Laat ik echter eerst mededeelen wat genoemd bureau bedoelt en hoe het ontstaan is.

In de Stemmen des tijds, elfde jaargang, 1921—1922, komt onder den titel: toenadering tusschen de kerken, door Dr W. J. Aalders van Groningen, een pracht-artikel voor. Na met meesterhand in een bijzonder goed oriënteerende inleiding nagegaan te hebben wat in den loop der eeuwen was gedaan om tot kerkelijke toenadering te komen, komt Prof. Aalders tot heigēn daartoe vooral wilde dienen in de laatste jaren. Allereerst herinnert de schrijver dan aan den z.g. Wereldbond der kerken. Deze bond bedoelt de kerken op te wekken tot een gezamenlijke actie voor betere internationale verhoudingen en de besirijding van den oorlog. Ook in ons land heeft men eene afdeling opgericht, die sedert 1915 haar eigen orgaan heeft in „Internationaal Christendom“. Deze wereldbond heeft goed werk gedaan voor de verdrukte kerkelijke minderheden en tot oplossing van geschillen gerezen op het terrein der zending. De Bond beoogt de toenadering der volken. De toenadering der kerken is het doel van de Wereldconferentie met betrekking tot geloofszaken en zulke, die de kerkregering raken. „World Conference on Faith and Order“. Het initiatief daartoe werd reeds in 1910 genomen door de Protestantse episcopale kerk in de Vereenigde Staten. Echter eerst in Augustus 1920 is een voorbereidende vergadering gehouden te Genève. Naast deze wordt nog eene andere conferentie sinds dat zelfde jaar voorbereid en wel de „World Conference on Life and Work“, de conferentie voor praktisch Christendom. Vanaf blz. 357

misdadig begaan heeft, alleen dan ontoerekenbaar wordt verklaard, wanneer hij buiten de misdaad om, ook duidelijk de teekenen vertoont van een ziekelijke storing of een gebrekkige ontwikkeling van zijn geestvormogens. Een misdadiger wordt niet ontoerekenbaar geacht, alleen om het feit, dat hij, al is het dan ook herhaaldelijk, misdaden pleegt.

Dat het intusschen niet altijd zoo gemakkelijk is, als het wel schijnt, om uit te maken of iemand lijdende is aan een ziekelijke geestesstoring, kan tevens uit de besproken gevallen duidelijk zijn.

Soms schijnt iemand aan leken abnormal of zelfs krankzinnig, terwijl de psychiater hem zijn daden zal toechenen en ook het omgekeerde kan het geval zijn. Maar ook de psychiater komt telkens voor moeilijkheden te staan. De oorzaak is hierin gelegen, dat er niet altijd een scherpe grens getrokken kan worden tusschen normaal en abnormal, tusschen gezondzinnig en krankzinnig; ook hier bestaan geleidelijke overgangen en sprongsgewijze variaties.

Er kunnen zich lichte geestelijke stoornissen ontwikkelen, terwijl de lijder daarom nog wel verantwoordelijk gesteld kan worden voor zijn handelingen. Eerst wanneer deze erger worden en de ziekelijke afwijkingen den mensch in zijn normalen gedachtengang en wilsuitingen belemmeren en zijn geest beheerschen, dan komt het moment, waarop hij niet meer vrij over zijn daden beslissen kan, en dus de verantwoordelijkheid er voor niet meer dragen kan. Alleen dan, moet hij ontoerekenbaar verklaard worden.

Maar als de verkeerde handelingen alleen een uitvloeisel zijn van zondige neigingen, waaraan een misdadiger toegeeft en die hij niet bestrijdt, dan staat hij schuldig tegenover de wet, die hem met straf bedreigt, een straf, waardoor het geschoonden recht moet worden hersteld, en die tevens voor den misdadiger opvoedende waarde moge hebben.

Amsterdam.

S. T. HEIDEMA.

geeft Prof. de voorlo April 192 Peterboro bedoelde 2 geschied i der te Zu aan bijna uitzonderis hield, ech dose kerk dat deze onzen gez ring van noemde w dom, get gevolgd i Ook onze kunnen de hare voort te Peterbor vergaderin voor de c bereiden Augustus gehouden testants gen.

In Amer waardoor Noor Ame samen verl omtrent ee stantsche van evang zocht om voor Euro conferentie vrucht dat een Cent aan hu kerken i te Zürich Keller te phia beplei uit ons m De bedoeli lening. Dat zij behoeve bieden en ontvangen.

Men voe Twee br van Dr den nooc me in E steun, d dere vlugs nood en Protesta

Deze vl oogen te l Wij kun bijzondere en Gerefor Onze me het meeste Tot nog genoemde om ons ni

„Bergop de verbeter schuldbelij Van de niet veel De lezer Maar, al synode bev moe is, on

Wa Somm schuld te zijn behoort wil dit meent tot God bedsvor conserv zoogena doorgaa hoewel grooten dan zijn

De